

การจัดทำฐานข้อมูลปัญญาท้องถิ่น ประจำปี 2559

1. ภูมิปัญญาการจัดสาน

การจัดสาน หมู่บ้านยางเปาเหนือ ต.อมก๋อย อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ การจัดสานจะทำให้เห็นถึงภูมิปัญญาชาวบ้านสะท้อนให้เห็นการเรียนรู้ความรู้ที่สะสมที่สืบทอดกันมาจากอดีตมาถึงปัจจุบันหรือที่เรียกกันว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาจากอดีตมาถึงปัจจุบันกระบวนการถ่ายทอดความรู้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นคงอยู่ต่อเนื่องและยั่งยืน

วัสดุที่ใช้ในการจักสานมักเป็นวัสดุจากธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ เป็นต้น

กรรมวิธี

การสานนั้นมึลักษณะต้องใช้เวลาละเอียดและอดทน ใช้วัสดุขนาดเล็ก ไผ่ที่นำมาขัดจนกลายเป็นเส้นเล็กๆ มาขัดประสานกันตามรูปแบบของคนที่ต้องการสาน อาจจะเป็นตะกร้า เป็นต้น

ภาพกิจกรรมในการลงมือทำการจักสาน

2. ภูมิปัญญา จากต้นรัก

ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากต้นรัก บ้านแม่ต๋อม ต.อมก๋อย อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ เป็นหมู่บ้านต้นแบบของกาสกัทยากร มาใช้ประโยชน์ เป็นต้นไม้ที่อยู่ตามธรรมชาติอยู่ในพื้นที่ อมก๋อย จะมียาง ซึ่งยางรักสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในการจัดสาน ทำวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น ถ้วย แก้ว กระดัง เป็นต้น เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านแม่ต๋อม และเป็นการสืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น นำยางรักมาทานบนผลิตภัณฑ์

กระบวนการทำ เป็นการกรองเพื่อแยกเอาเศษสิ่งสกปรกขนาดใหญ่ออกโดยใช้ลวดตาข่ายละเอียดวางซ้อนกันหลายๆชั้น เพื่อให้กากขยะติดอยู่บนตาข่ายและหมดไปจากยางรักเสียตอนหนึ่ง นิยมกรองกลางแจ้งเพื่ออาศัยความร้อนแดดให้ยางรักเหลว ไหลผ่านตะแกรงตาข่ายได้ง่ายและเร็วขึ้น

3. ภูมิปัญญาข้าวต้มมัด (กะเหรี่ยง)

ข้าวต้มมัดกะเหรี่ยง หมู่บ้านตุงลอย ต.อมก๋อย อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ เป็นต้นแบบการทำขนม
ข้าวต้มมัดกะเหรี่ยง เป็นขนมท้องถิ่นที่ได้รับความนิยม ของคนในชุมชน สำหรับข้าวต้มมัด นั้นเป็น
ขนมที่ทำง่าย วัตถุดิบจากธรรมชาติ ในวันสำคัญของชุมชนก็จะทำขนมข้าวต้มมัด ไว้ทำพิธีกรรม
ต้อนรับแขก เป็นต้น

วิธีการทำ นำใบไม้ชนิดหนึ่ง ที่มีอยู่ตามท้องที่ นำมาเป็นวัสดุในการห่อ หลังจากนั้น หมนเป็น
เกรียว วงกลม ใส่ข้าวเหนียว และมัด ตามที่เราต้องการ หลังจากนั้นนำมาต้ม ต้มเสร็จ รอให้เย็น
รับประทานได้เลย

4. ภูมิปัญญาการทอผ้า

ภูมิปัญญาการทอผ้า หมู่บ้านยางเปาใต้ เป็นหมู่บ้านตัวอย่างที่สะท้อนถึงประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของ พี่น้องชาวกะเหรี่ยง การอนุรักษ์วัฒนธรรมการแต่งกายท้องถิ่นของพี่น้องชาวกะเหรี่ยง เป็นการส่งเสริมจิตสำนึกให้เยาวชน ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของตนเอง ในปัจจุบันนี้การแต่งกายท้องถิ่นของชนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง กำลังจะถูกทอดทิ้งเพราะค่านิยม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

วัสดุ

แผ่นคาคดหลัง ไม้พันผ้า ไม้กระทบ ไม้แยกด้าย ไม้ไปหรือว่าบัง ตะคุ่เถิง ลุงทุ่ย

วิธีการทอผ้า

ปั่นด้าย อุปกรณ์ในการปั่นด้ายผ้าทอกะเหรี่ยงด้วยมือ ตั้งไม้เครื่องทอที่เอว หลังจากปั่นด้ายเสร็จ เรียบร้อย เริ่มต้นคล้องที่หลัก ดึงด้ายทั้งหมดให้ตึงเสมอกัน รวบด้ายทั้งสองส่วนเข้าด้วยกันให้ตึง พาดผ่านเอว ดึงด้ายทั้งหมดให้ตึงพร้อมอ้อมหลักและให้ตึง ดึงกลับมาเริ่มต้นใหม่ ทำแบบนี้ไปเรื่อยๆ จนกว่าตามที่เราต้องการ

